No. 1605 Zaterdag 3 October 1914. 31ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag. Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.— Afzonderlijke nummers fl. 0.15. Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Z. H. PAUS PIUS X

VOL EERBIED HERDACHT
IN DE
Eerste en Tweede Kamer
DER
STATEN-GENERAAL.

Woensdagmiddag, 26 Aug. waren om 12 uur vereenigd in het gebouw der Tweede Kamer 88 leden en al de heeren Ministers, behalve de Minister van Buitenlandsche Zaken.

Nadat de vergadering geopend was, verhief zich de Voorzitter, de Heer **Goeman Borgesius**, van zijn zetel, terwijl ook alle aanwezigen opston, den. De Voorzitter sprak toen: Mijne Heeren! Ik open deze vergadering op een oogenblik, dat velen onzer juist zijn teruggekeerd en nog geheel onder den indruk zijn van den plechtigen lijkdienst, gehouden tot huldiging van de nagedachtenis van den hoogvereerden kerkvorst Pius X. De Paus heeft gebeden en geijverd voor het behoud van den vrede; hij heeft zijn invloed in de schaal gelegd om den vrede te waren. Toch heeft hij het helaas nog moeten beleven, dat in Europa de oorlogsbrand is uitgebroken. Men zegt, dat bezorgdheid en droefheid daarover zijn dood hebben verhaast. Of dit waar is, wij weten het niet, maar dit weten wij wel, dat de Paus, voor den vrede ijverende, harten heeft getroffen, niet alleen van zijn Katholieke geloofsgenooten, maar van honderd duizenden en honderd duizenden daarbuiten. Het is diep treurig, het is diep tragisch, dat juist in den tijd dien wij beleven, zoovele vredesapostelen aan de gemeenschap ontvallen zijn;

In de geschiedenis zal Paus Pius X niet alleen als bemind en machtig kerkvorst, maar ook als dienaar van den vrede, een eereplaats innemen. Zijn nagedachtenis zal ook in Nederland in gezegend aandenken blijven.

De heer **Cort van der Linden**, Minister van Binnenlandsche Zaken: Mijnheer de Voorzitter! De Regeering wenscht openlijk blijk te geven van haar warme deelneming in den rouw, die een aanzienlijk deel van ons volk vervult.

Het vreedzaam verscheiden van den grijzen kerkvorst kan niet nalaten een buitengewonen indruk te maken in een tijdsgewricht, waarin de Christenvolken elkander op de slagvelden van Europa te gemoet treden. Ook zij, die den ontslapen Paus niet eeren als hoofd van hun Kerk, kunnen, gelijk u, Mijnheer de Voorzitter te recht hebt getuigd, zich vereenigen in het geloof, dat het ideaal door dezen vredesapostel hooggehouden, het ideaal van vrede op aarde, ook eenmaal door de menschheid zal worden verwezenlijkt.

De heer **Nolens**: „Mijnheer de Voorzitter! Het zou mij op het oogenblik niet passen, na de droeve plechtigheid die wij hebben bijgewoond, iets aan de welsprekende woorden van den hooggeachten voorzitter van den Ministerraad, en van u, Mijnheer de Voorzitter, toe te voegen. Maar wel, geloof ik, dat het mij past en dat het mijn plicht is om aan de Regeering en aan den voorzitter van deze Kamer voor die woorden dank te betuigen, niet alleen van mij en mijn Katholieke partijgenooten, maar ook van de geheele Katholieke bevolking in ons land, waar wij ons thans vooral allen één gevoelen, met alle andere richtingen, en ook zelfs den dank van de geheele Katholieke Kerk over de geheele wereld."

Om half twee vergaderden ook de Leden der Eerste Kamer. De Voorzitter, Baron **van Voorst tot Voorst** opende de vergadering met de volgende woorden welke door allen staande werden aangehoord. „Mijne Heeren! Terwijl de oorlogsfakkel in bijna de geheele wereld steeds feller brandt, stierf na een kortstondige ziekte Zijne Heiligheid Paus Pius X. Als vredevorst geroepen, zoolang dit mogelijk was, de duizenden en tienduizenden menschen voor een zekeren dood te vrijwaren, mocht hem dit niet gelukken; — de laatste door Zijne Heiligheid aangewende pogingen mislukten. Hij legde toen het moede hoofd neder, onmachtig om zooveel ellende langer te aanschouwen. Onder meer blijft voor hem onverwelkbaar de krans, welke de wereld hem moet toekennen. Hij had den moed der overtuiging den machthebbenden den oorlog te ontraden. Het is dan ook niet meer dan plichtmatig, dat ik, als volksvertegenwoordiger, hem bij het niet gesloten graf, van deze plaats, hulde en dank breng."

De Volkerenslag.

Nog bleef beslissing uit en duurt de oorlog voort.

Wij hadden een sneller verloop verwacht en bereidden ons reeds voor op het einde. Al liet het zich voorzien, toch kwam het einde niet, omdat beide partijen dit einde vreezen. De millioenenlegers ontwijken den schok, welke verpletterend wezen zal voor een van beiden. De volkerenslag, waarbij de twee grootmachten tegen elkander zullen botsen, zal ontaarden in een volkerenslachting. Het doel van den aanval zal wezen de vernietiging der tegenpartij.

Alsof ze elkanders krachten meten, zoo liggen de reuzenlegers reeds weken tegenover elkander. Van tijd tot tijd doen zij uitvallen, over en weer, maar vermijden zorgvuldig een frontaanval. De grootste beweging toont de rechtervleugel der Duitschen.

Maar, al doen aan deze flankbewegingen de beide legers slechts gedeeltelijk mee, toch worden er honderdduizenden in den strijd betrokken en kan men gerust van groote veldslagen spreken.

Het verlies aan manschappen is bij dergelijke uitvallen soms zeer be duidend.

De stand der beide legers in het Noorden van Frankrijk en langs de grenzen van België en Luxemburg, Elzas en Lotharingen is zoo goed als onveranderd gebleven.

De tijd wordt benut om versterkingen aan te leggen, zoodat de Duitsche troepen zeer goede posities uitstekend hebben versterkt en van hun heuveltoppen geduchte vestingen hebben gemaakt. Het wachten schijnt te zijn op het groote geschut.

Waarom de verbondenen dan de Duitschers niet aanvallen, vóór dat deze zware kanonnen zijn aangekomen en opgesteld?

Waarschijnlijk om het voordeel niet te verliezen den vijand te kunnen bevechten in een zelf gekozen terrein, gerugsteund door sterke vestingen en fortenreeksen.

Maar de nieuwe Duitsche kanonnen van 42 c. M. hebben getoond een alles vernielende titanenkracht te bezitten. Daartegen is niets bestand.

De uitslag van het aanstaande groote gevecht valt nog niet te gissen. Maar de Duitschers zijn met de onmiddellijke voorbereiding daartoe reeds begonnen door in België te manoeuvreeren in de richting Antwerpen. Voor alle zekerheid moeten de Belgen worden vastgehouden.

Mechelen werd opnieuw gebombardeerd, ingenomen en weer verlaten, op Lier werd geschoten evenals op Heyst op den Berg. Daarna kwam de buitenste fortenlinie van Antwerpen aan de beurt. Maar de Belgen antwoordden met kracht en brachten de Duitsche artillerie spoedig tot zwijgen.

We kunnen ons vergissen, maar wij zien in deze operatie in het Noord-Westen van België niets anders dan een vasthouden der Belgische troepen om uitvallen op de lijn Bergen-Namen-Luik-Aken te voorkomen.

Te Brussel is de derde zoon van den Duitschen Keizer, Prins ADALBERT, gestorven.

Een eeresaluut aan den doorluchtigen doode.

Ook Prins Joachim, de zesde zoon des Keizers, werd gewond.

LEUVEN.

Over de verwoesting van Leuven deelt het Duitsche ministerie van Buitenl. Zaken mee:

„De stad Leuven was door de autoriteiten overgegeven. Maandag 24 Augustus werden te Leuven troepen aangevoerd. De omgang met de inwoners kreeg een vriendschappelijk karakter. Dinsdag 25 Aug. rukten troepen naar Antwerpen, daar bericht ontvangen was, dat een uitval was te verwachten. De bevelvoerende generaal begaf zich in een auto naar het front. Slechts enkele colonnes, de spoorwegtroepen en een landstormbataljon bleven achter. Toen de tweede afdeeling van den staf den bevelvoerenden generaal met de paarden wilde volgen en op het marktplein aantrad, werd uit de nabijzijnde huizen geschoten. Alle paarden werden gedood, vijf officieren gewond, van wie één zwaar. Gelijktijdig begon het schieten op ongeveer 10 andere plaatsen van de stad, tegen de even te voren op het stationsplein aangekomen troepen en op een binnenkomenden trein. Het was buiten twijfel, dat in samenwerking gehandeld werd met het garnizoen van Antwerpen.

Twee priesters, die betrapt werden op het verdeelen van patronen, zijn op het stationsplein gefusilleerd. De straatgevechten duurden tot Woensdagmiddag 26 Aug., toen het den inmiddels versterkten troepen gelukte, meester van den toestand te worden. De stad en de noordelijke voorstad stonden op verscheidene plaatsen in brand en zijn thans waarschijnlijk geheel en al afgebrand.

Een algemeene volksopstand was door de Belgische regeering reeds lang te voren beraamd; wapendepôts waren daartoe ingericht en ieder geweer met den naam van den burger voor wien het bestemd was, gemerkt. Een spontane volksopstand is op de Haagsche conferentie op voorstel der kleinere staten als in overeenstemming met het volkenrecht, goedgekeurd, wanneer de wapenen openlijk gedragen en de krijgswetten in acht genomen worden, doch alleen toelaatbaar ter bestrijding van den onrustwekkenden vijand.

Doch in het geval van Leuven, had de stad zich reeds overgegeven en de bevolking dus van allen tegenstand afgezien. Desondanks heeft de bevolking de bezetting en de versche troepen, die wegens de vreedzame houding van de bevolking met automobielen en treinen aankwamen, aangevallen. Het betreft hier dus niet meer verweer, dat door de wetten van het volkenrecht gesanctionneerd is; ook niet een krijgslist, doch een sluipmoord-achtigen overval der burgerlijke bevolking, des te afkeurenswaardiger, omdat hij blijkbaar reeds vroeger op touw was gezet. De wapenen werden niet openlijk gedragen. Vrouwen en jonge meisjes namen aan de gevechten deel en staken den gewonden de oogen uit. Het barbaarsche optreden van de Belgische bevolking in

NAAR HET GELUK.

(Uit het leven van een bekeerling).

LXII. Slotwoord.

Ook ik heb aan het Evangelisch Geloof vastgehouden en alles wat ons daarover geleerd werd.

Plechtig was ons bevolen vast te houden aan het reine evangelie tot aan den dood. Wij vonden het ook heel natuurlijk, dat een Christen streng vast hield aan de Christelijke Leer.

Maar waaruit bestond die Christelijke Leer, wat werd ons daarom trent verkondigd?

In dezelfde kerk werd 's morgens de Godheid van Christus beleden en 's avonds door een anderen leeraar geloochend.

Wie is er op die wijze in staat te zeggen, waarin de Christelijke Leer bestaat!

Wat is eigenlijk de Protestantsche Gemeente?

Ook al volgen wij het spraakgebruik, en noemen alle verschillende gemeenten de Protestantsche kerk, wat is dan de grondslag van die kerk?

Het Evangelie?

Maar, dat zal toch wel niemand durven beweren, want het Evangelie leert op de eerste plaats eenheid in geloof, terwijl het Protestantisme juist uitmunt door verscheidenheid van leer.

Bestond er nu maar één zoogenaamde Evangelische kerk, dan zou men met het Evangelie in de hand kunnen bewijzen, dat die kerk geen recht van bestaan heeft, omdat volgens het Evangelie Christus maar ééne Kerk heeft gesticht voor alle menschen. De echte evangelische kerk is dus niet een afgescheiden secte, van enkelen, maar een algemeene kerk voor allen. Twee Christelijke Kerken is al onzin, maar nu er duizend gevonden worden, is dat gewoonweg belachelijk

Ons godsdienstonderricht bestond hoofdzakelijk in het afgeven op de Katholieken Er werd ons geleerd, dat de Katholieke Kerk een bijgeloof was, verzonken in afgodendienst De Paus van Rome was de antichrist, de duivel in eigen persoon.

Dit alles is ons zoo herhaaldelijk en met zooveel overtuiging gezegd, dat wij er geheel van doordrongen waren en bij het woord Katholiek een rilling over het lijf voelden.

Toch dachten we soms wel eens met verwondering, waarom men ons toch zoo tegen de Katholieken opzette; wat gingen ons de Katholieken aan; wij waren niet Katholiek en meenden het ook nimmer te zullen worden.

Wij herinnerden ons den schoenmaker, die zijn leerjongen het vak leerde door flink te schelden op den kleermaker.

Maar, als men jong is, gelooft men alles, wat men ons leert, al is het nog zoo dom.

Er werd ons verder verklaard, hoe een dierbare Man Gods uit die „door den duivel bestuurde en tot afgoderij vervallen kerk" het zuivere evangelie had gered en dit in zijn oorspronkelijke reinheid aan de wereld verkondigd had.

Zooiets klonk wel aannemelijk en wij geloofden het rotsvast. Mijn afkeer en haat tegen die duivelskerk was grenzenloos...... totdat ik er later achterkwam, dat ons eigenlijk het tegenovergestelde geleerd was van wat in den Bijbel staat.

Ja, ja, ik durf het gerust herhalen: het tegenovergestelde.

Hiervan kan ik u een heele bloemlezing aanbieden; ja, om den afval van de ware Kerk van Christus mogelijk te maken, heeft men de woorden van de H. Schrift moeten veranderen.

Een der groote Evangelische mannen oordeelde het noodig op zijn manier den Bijbel te vertalen voor het volk, en toen hij aan dien tekst kwam: „Het geloof maakt zalig," zeide hij tot zich zelf: „Die tekst maakt den afval van Rome onmogelijk, want Christus zelf bepaalt het begrip Geloof als Hij zegt: Wie in Mij gelooft, zal Mij liefhebben...... en wie Mij liefheeft zal mijne geboden onderhouden...... en wie mijne geboden onderhoudt, dien zal Ik liefhebben en Ik zal mijn intrek bij hem nemen."

Maar het hoofdgebod, het uitgangspunt van alles, voor welks vervulling Christus zijn hemelschen Vader heeft gebeden, is de *eenheid van geloof.*

Ook zegt Christus uitdrukkelijk, dat het geloof alleen niet voldoende is „want ook de duivelen gelooven."

Ja, Hij zegt zelfs, dat het geloof vereenigd met de liefde waardeloos is, als de gehoorzaamheid aan de geboden ontbreekt.

De trouwe, gehoorzame vervulling der geboden is derhalve de toetssteen, of het geloof en de liefde echt zijn; wie derhalve de geboden niet vervult, die mist ook het geloof en de liefde.

Maar de groote Evangelische man zet zich over zulke kleinigheden heen; hij verstaat het beter dan Christus en eigenmachtig voegt hij er het woordje *alleen* tusschen, zoodat er nu staat: „Het geloof alleen maakt zalig," of het tegenovergestelde van wat Christus geleerd heeft.

Kan het wel erger?

Mijne Protestantsche broeders, laat ons openhartig zijn. Die verandering aangebracht in het Woord Gods beteekent het begin en het einde der Christelijke Leer.

Wij zeggen: „Wij gelooven in Christus," en meenen daarmede alles vervuld te hebben...... We houden elkander voor geloofsgenooten zonder te weten wat de ander eigenlijk gelooft. Doch dat is ons eigenlijk ook volmaakt onverschillig. Het is ons voldoende het bewustzijn te hebben, dat we niet Katholiek zijn, en verder maken wij ons een geloof naar eigen opvatting en volgens ons persoonlijk inzicht. Al het overige laat ons koud.

De hand op 't hart...... is het niet zoo?

Wordt vervolgd.

Van Curaçao naar New-Orleans

LANGS EEN OMWEG.

Aangeboden door

J. H. B. GRAVENHORST.

Na achttien dagen op Jamaica vertoefd te hebben, maakte de kapitein zich gereed om te vertrekken en de passagiers, die met hem mede gekomen waren weder naar de Indiaansche kust te brengen.

Bij het afscheid nemen van de familie van den Hollandschen Consul, klaagde de neef van Himare, Kaïram geheeten, over hevige hoofdpijn. De vrouw des huizes, die zeer ingenomen was met hem, voelde hem onmiddellijk den pols en verklaarde dat hij koortsig was.

Zij maakte zelf eenige quinine-poeiers klaar en gaf die den kapitein mede om ze bij aankomst aan boord dadelijk den zieke toe te dienen.

Niettegenstaande deze voorzorg nam de koorts, na het vertrek van de Z M. uit Jamaica, in hevigheid toe.

Na verloop van drie dagen was de toestand van den zieken hopeloos. Angstig en gejaagd begaf hij zich gedurig op dek en dan weder in de kajuit. Eindelijk, afgemat door het gedurig op en afgaan der kajuitstrap, verzocht hij den kapitein in de kajuit te komen en op den vloer bij hem plaats te nemen. Aan welk verzoek de kapitein voldeed, waarop

de door ons bezette streken heeft ons tot het nemen van de strengste maatregelen niet slechts uit gerechtigheid, doch uit zelfbehoud gedwonden.

De heftigheid van den tegenstand der bevolking blijkt daaruit, dat men te Leuven meer dan 24 uur noodig gehad heeft om den aanval af te slaan.

Dat de stad Leuven bij deze gevechten voor het grootste deel vernietigd werd *treft ons zelf smartelijk*. Zulke gevolgen hebben natuurlijk *niet in onze bedoeling* gelegen, doch konden niet worden voorkomen bij een dergelijk schandelijk optreden der franc-tireurs. Wie het goedaardige karakter onzer troepen kent, zal niet in ernst kunnen beweren, dat zij vernielzuchtig zijn. De Belgische bevolking draagt de geheele verantwoordelijkheid voor de gebeurtenissen, daar zij zich zelf buiten recht en wet gesteld heeft en de Belgische regeering, die met misdadige lichtzinnigheid de bevolking misleid heeft en ook na onze herhaalde waarschuwingen ter gelegenheid van den val van Luik niets gedaan heeft om haar vreedzamer te stemmen.

De Belgische lezing.

Het volgend telegram van den Belgischen Minister van Buitenlandsche Zaken aan den Belgischen gezant in Londen, gedateerd 28 Aug. 1914, werd officieel aan de Britsche regeering medegedeeld:

„Op Dinsdagavond trok een Duitsch legerkorps na een nederlaag geleden te hebben in wanorde terug naar de stad Leuven. Duitschers, op wacht aan den ingang van de stad, die den aard van dezen inval verkeerd opvatten, vuurden op hun op de vlucht geslagen landslieden, hen voor Belgen houdende.

Ondanks alle ontkentenissen van de autoriteiten, beweerden de Duitschers, om hun vergissing te dekken, dat het de inwoners waren die op hen gevuurd hadden, terwijl de inwoners meer dan een week geleden ontwapend waren, met inbegrip van de politie. Zonder onderzoek en zonder naar eenig protest te luisteren, kondigde de Duitsche bevelhebber aan, dat de stad onmiddellijk zou worden verwoest. De inwoners werden bevolen hunne woningen te verlaten. Een deel der mannen werd gevangen genomen. Vrouwen en kinderen werden in treinen gezet, waarvan de bestemming onbekend is. Soldaten, voorzien van bommen, staken alle deelen van de stad in brand. De prachtige kerk van Saint Pierre, de universiteitsgebouwen, de Bibliotheek en wetenschappelijke instellingen werden aan de vlammen overgeleverd.

Verscheidene notabelen werden doodgeschoten. Zoo is deze stad van 45000 inwoners, de intellectueele hoofdplaats van de Zuidelijke Nederlanden sinds de 15de eeuw, thans niets meer dan een hoop asch.

Dit vergrijp aan de rechten der menschheid is zonder precedent in de geschiedenis."

Een verklaring der Belgische regeering.

De regeering te Antwerpen blijft ten sterkste de waarheid ontkennen — de Belgische legatie bij het Nederlandsche Hof zendt ons dit bericht — van het uit Duitsche bron verspreide gerucht dat aan de burgerlijke bevolking van België wapenen of schietvoorraad zouden zijn uitgedeeld. Van den beginne af, zegt zij, „heeft de regeering integendeel door middel van proclamaties en alle andere middelen de inwoners gewaarschuwd, dat de verdediging van het land uitsluitend moest overgelaten worden aan de gewapende macht.

„Daarenboven zijn sedert de eerste dagen van Augustus de wapens van alle burgers, zoowel in de steden als op het platteland, afgenomen. Die wapens, meerendeels jachtwapens, zijn alle gemerkt geworden met den naam van den eigenaar en in de steden achter slot en grendel. Te Namen en te Leuven o.a. heeft men dergelijke gemerkte en gerangschikte wapens gevonden. Men heeft daar uit zeer ten onrechte afgeleid, dat die wapens den naam droegen van hen, voor wie ze bestemd waren en niet die hunner eigenaren.

„De regeering teekent nogmaals met verontwaardiging verzet aan tegen de belachelijke beschuldigingen van misdrijven, die o.a. te Leuven, door Belgische vrouwen zouden zijn begaan."

Ten slotte meldt de legatie:

„De *Weener bladen* en met name de „*Neue Freie Presse*" van begin Aug *hebben verhalen gepubliceerd over wreedheden, die in België zouden begaan zijn tegenover Duitsche onderdanen*.

„*Deze beweringen zijn van allen grond ontbloot* en de consul-generaal van de Vereenigde Staten te Antwerpen, die belast is met de bescherming der Duitsche en Oostenrijk-Hongaarsche belangen, ontkent, dat ruwe bejegeningen van onderdanen van die landen hebben plaats gehad of dat hunne eigendommen beschadigd zijn geworden, uitgezonderd dan het verbrijzelen van meubelen in enkele koffiehuizen. De bedrijvers van die daden zijn dadelijk en streng gestraft geworden."

Een ooggetuige.

De Hollandsche Pater BERNARDINUS METS, die uit Leuven moest vluchten, schrijft o. m. aan het *Centrum*:

Reeds 10 dagen waren de Duitschers in Leuven. De bevolking was kalm. De soldaten betaalden in 't begin met Duitsch geld, doch nu gingen ze rond om 't geld in te wisselen. De menschen waren blij Belgisch geld te ontvangen, doch toen zij 't Duitsche geld hadden gegeven, kregen zij in ruil...... een briefje, een bonnetje, natuurlijk zonder waarde. Daarmede betaalden ook de officieren, die in 't hotel fijn gedineerd en altijd champagne gedronken hadden.

In ons kloostertje kwam een officier, begeleid door een soldaat met geweer. „Binnen een half uur levert u 12 matrassen." We zijn juist met 12 religieuzen. Onze gardiaan antwoordde: „dat is veel, heer officier." „Ik moet ze hebben," en we gaven onze eigen matrassen. 's Anderen daags kregen we zelf 20 soldaten ingekwartierd. 't Waren over 't algemeen goede jongens, vier waren katholiek. Ze waren dadelijk thuis, speelden op de piano en zongen 't hoogste lied. Wij gaven hun sigaren en bier en behandelden ze met alle goedheid. In ons studiehuis waren 40 soldaten ingekwartierd. De paters hadden hun met de matrassen ook de kussens der studenten gegeven. Ze hebben de 40 kussens medegenomen.

In al de kloosters zijn de soldaten met de grootste vriendschap ontvangen. De officieren, die bij de priesters logeerden, waren allen ten zeerste voldaan, de meesten schreven dan ook een brief of kaart van innige dankbaarheid. In de hospitalen werden ook eveneens de gewonde Duitschers met liefderijke zorg verpleegd. „We zijn hier vertroetelde kindjes," zeiden ze, „het spijt ons om hier weg te gaan." In 't hospitaal lag o.a. een soldaat van Luterschen godsdienst. Een katholiek priester, de Z.Eerw. Heer Dr. van der Vorst, president van 't groot Seminarie, zat bij zijn bed. Samen baden ze een acte van berouw, een acte van liefde tot God. „Blijf bij mij, Eerw." hoorde ik hem zeggen, „blijf met mij bidden. Ik zou mijn heimath nog zeer gaarne wederzien, doch u zult aan de familie schrijven?" En als de priester zich moest verwijderen, dan was het: „Spoedig terugkomen, Vader!" En die priesters worden gevloekt en van haat en onverdraagzaamheid beschuldigd!

De huizen van hen die afwezig waren, werden opengebroken en daar ging het woest en baldadig toe. Daar werd alles geplunderd en vooral de wijnkelders moesten het ontgelden. Daar werd niet gedronken, maar gebrast; de wijn stroomde over de kostbare tapijten en veel werd stukgeslagen en vernield.

Toch bleef alles rustig, zóó rustig, dat de gijzelaars werden afgeschaft. Aan den Z.Eerw. Deken werd door den Commandant geschreven nog eens het volk op het hart te drukken rustig te blijven. Deze schreef aan alle pastoors en oversten der kloosters en juist dien avond brak de storm los. Wat er gebeurd is? Ik weet het niet, maar ééne zaak staat bij mij vast: de burgers hebben niet geschoten, ze hebben niet gevochten. Op de groenmarkt woedde de strijd vóór ons klooster, de kogels vielen door het dak, onze knecht zag, dat er twee partijen waren en...... juist daar wonen de kalmste menschen, oude dames, een Duitsche familie, en vele huizen waren niet bewoond.

Om acht uur begon de strijd. We hoorden rondom het knetteren der geweren, 't rikketik der mitrailleusen en het gedonder der kanonnen.

We verscholen ons in den kelder en vuriger en inniger heb ik nooit gebeden. Om 1 uur gingen we eens zien en...... van alle kanten stegen de vlammen op. Geheel de lucht was één vuurgloed. Alom brandde het. Auto's snorden voorbij met zoeklichten en altijd knetterden de geweren en donderde het kanon. 't Was een vreeselijke nacht!

Wij dachten, dat de Franschen waren binnengetrokken en met de Duitschers streden. En 's avonds, vóór wij in Thienen kwamen, riep ons een hoofdofficier en vroeg ons wat er in Leuven gebeurd was.

Wij wisten niets, toen zei hij ons: „*Wij denken, dat Franschen en Engelschen verkleed de stad zijn binnengegaan.*" Dit zijn de letterlijke woorden. Wat er van is? In alle geval, men heeft een tijdje gemeend, dat de burgers het waren en vreeselijk is Leuven gestraft. Om 8 uur 's morgens hoorden wij het roffelen eener trom en er werd afgekondigd: 't minste wat nog gebeurt, wordt Leuven tot den grond toe afgebrand en zal er niets worden gespaard. Toen besloten wij, als Hollanders, te vluchten. Twee paters gingen naar het stadhuis, waar de commandant zetelde. Onder [illegible] der soldaten 't gevloek en gejouw kwamen zij daar. Zij zagen de vlammen opstijgen uit de prachtige St. Pieterskerk, waarin de meesterstukken van den grooten schilder Bouts, en ook rondom de St. Pieter stond alles in lichte laaie.

De Commandant was zeer vriendelijk, hij zag de kaart na en zei: niet over Antwerpen, niet over Aerschot, doch gaat over Thienen, St. Truiden, Hasselt, Maeseyck, daar is de weg veilig. Hij schreef 'n pas voor zes Hollandsche paters: doch een, pater Antonius v. d. Bol, kon de reis niet meemaken. Alles moest te voet gaan, dus zeker 97 kilometers. Ik zelf stond in twijfel, doch mijne goede Confraters gaven me moed, ze dwongen mij mee te gaan. Met bloedend hart zijn we gegaan. 't Afscheid der Confraters was aangrijpend, we huilden als kinderen.

En dan 't vaarwel aan uw boeken, uw manuscripten, uw klooster en cel, zoovele kleinere zaken, die u dierbaar zijn geworden. Zullen we 't ooit weerzien? O, 't hart scheurt nog van een, als wij daaraan denken! Vaarwel, goede Confraters, vaarwel oude, zieke medebroeder, die ons toesnikte: „Redt uw leven, ik kan niet gaan, tot in den hemel." Vaarwel dierbaar kerkje en klooster waarin we zoo innig gelukkig waren, waarin we hoopten te leven tot God ons riep, vaartwel! Mogen de vlammen u sparen en mogen we u spoedig, spoedig wederzien.

De soldaten kunnen geen priesters zien of zij geraken in woede. „Zwijnen, vuile honden, volksverdommers," deze en dergelijke woorden braken zij tegen de priesters uit. De beleedigingen en mishandelingen, welke wij zelf als priesters moesten verduren, zijn eenvoudig vreeselijk en nog huiveren wij als wij er over spreken. Vele dorpspastoors zijn dan ook op gruwelijke wijze mishandeld. En de reden hiervan? Men maakt den soldaten wijs, dat de priesters de burgers en boeren opzetten om op de soldaten te schieten. Over 't algemeen zijn de officieren zeer vriendelijk. Zij groetten ons, sommigen wenschten ons goede reis. Doch ook drie officieren waren vol haat en zeiden: „de pastoors zijn de schuld van alles, zij zetten 't volk op."

Dat een of ander pastoor zijn plicht vergat, 't kan zijn, ik weet het niet; doch zeker is het, dat de priesters juist kalmte gepredikt hebben en de menschen hebben gesmeekt en gebeden, toch niets tegen de soldaten te ondernemen.

In Leuven hebben dit de pastoors Zondagmorgen in de H. Missen nog gedaan en Dinsdagmorgen in de H. Mis ter eere van Carolus Borromeüs betrad de grijze Deken nog den preekstoel en bad en smeekte het volk, toch kalm te zijn en de soldaten te eerbiedigen.

Toch krijgen de priesters ook in Leuven de schuld van alles. Een onderofficier durfde ons zelfs zeggen: „Al de pastoors van Leuven worden dan ook opgehangen." Men heeft, zegt men, geweren in den toren der St. Pieterskerk gevonden. Doch men vergeet, dat die toren niet aan de geestelijkheid behoort, maar aan de stad. De geestelijkheid heeft over dien toren en over de klokken niets te zeggen. Op den toren zijn weleer Belgische soldaten geweest, van daar dat men er eenige patronen, geen geweren, heeft gevonden.

En dan vergeet men, dat een groot deel van Leuven, en van de mannen het grootste gedeelte, niet meer naar de kerk gaat, dat er een groot getal socialisten zijn, die zich allen weinig van het woord des priesters aantrekken. Toch zijn, volgens de Duitschers, de priesters in Leuven van alles de schuld en worden zij als uitvaagsel behandeld.

Op de verschillende dorpen waar wij doortrokken, ondervroegen wij met opzet de menschen, wat de pastoor gepredikt had, en overal ontvingen wij hetzelfde antwoord: „o, onze pastoor heeft ons zoo gebeden, toch rustig te zijn en maar alles te geven wat zij vragen." En dan verhalen zij fluisterend met gesloten deuren, hoe de pastoor van 75 jaar geheel een dag geboeid in de brandende zon moest staan, elders: dat men hem geboeid meevoerde en een nacht op een veld liet liggen.

De meeste officieren schijnen vrij van dien priesterhaat, ook sommige soldaten groeten eerbiedig en 't moeten wel mannen van karakter zijn, die dit durven doen, als overal de vervloekingen weerklinken."

Een stuk correspondentie schijnt hier uitgevallen. Pater METS vervolgt aldus:

Na een kwartiertje moesten we ons op een veld begeven, waar weder de pas werd nagezien, doch deze officier was een goed mensch. Hij had medelijden als hij ons zag. „Ge kunt dat nooit te voet afleggen," zeide hij, „weet ge wel hoeveel kilometer dat is?" En hij zag op onze grijze haren en bezweette gezichten. Ook daar beschimpten ons de soldaten, doch de officier riep: „de heeren zijn vrij, laat ze rustig gaan." Nu ging het weer in flinken pas vooruit. Voortdurend kwamen ons troepen tegen en auto's en altijd moesten wij loopen met de armen omhoog, ook de drie paters, die een cahier droegen, werd toegeroepen: „beide armen omhoog" en altijd dreigden de geladen revolvers. Na een goed uur loopen, kwamen wij weer aan een halte der Duitschers. Weder kwam een officier naar voren, een groot en breed heer met strenge trekken. Hij las den pas. „Ongeldig," klonk het. „Die pas is goed voor 't spoor, niet voor dezen weg. Gaat allen daarin." We gingen in een arm huisje, bestaande uit twee vertrekjes. Een soldaat moest weder alles onderzoeken in tegenwoordigheid van dien officier en een onderofficier. Alles werd uit de valiesjes en zakken gehaald en op 't stroo geworpen, en dan de visitatie „an den Leibe," klonk weer 't bevel.

Toen zeide de officier: „ge blijft hier tot den eerstvolgenden kolon soldaten, met deze gaat ge mee terug naar Leuven." Welk een teleurstelling! De tranen stonden in aller oogen en onze Overste bad: „Heer officier, heb toch medelijden." „Ik heb geen medelijden," klonk het barsch en officier en onderofficier verwijderden zich en lieten ons onder bewaking van een gewapend soldaat en te midden van een tiental anderen. Anderhalf uur hebben we daar doorgebracht. Wat we daar hebben doorstaan, is met geen pen te beschrijven. Eén soldaat vooral, een echte bruut, kwam voortdurend binnen voor ons staan, dreigde ons met een zwaren stok en braakte de gruwelijkste verwenschingen tegen ons uit. Ondertusschen kwamen nog twee Belgische Religieuzen van ons klooster binnen, een pater en een broeder. Ook dezen werden onderzocht, hun pas werd verscheurd en ook zij moesten mee terug. 't Bleef

---

de man naar den kapitein kroop en zijn hoofd in diens schoot legde. Hem lachende aanziende, riep hij tweemaal uit: „Athéné, Athéné!" en gaf met een zucht den geest.

Het was toen negen uur des avonds, een dier donkere nachten welke in de Caraïbische zee slechts in den regentijd worden aangetroffen. Een stevigen Noordenwind joeg de Z. M. met een negenmijlsvaart naar het Zuiden en angstig had het bijgeloovig scheepsvolk, bij het vernemen van den dood van den vroolijken en levenslustigen jongeling, zich naar het achterschip begeven.

De indruk, dien het overlijden van een persoon aan boord van een schip op zee bij een bemanning van kleurlingen en negers maakt, is groot; men verbeeldt zich elk oogenblik, vooral des nachts, den geest van den afgestorvene te zullen ontmoeten, die het schip eerst dan verlaten kan, als het de een of andere haven binnenloopt.

Toen de kapitein de zuster van den overledene mededeelde, dat hij voornemens was het lijk in een zak te laten naaien en den volgenden morgen overboord te zetten, ontstelde zij geducht en begon hevig te weenen. „Dat," zeide zij, „kon niet geschieden." Zij zoude zulks nimmer toestaan en zich met al haar kracht daartegen verzetten. De geest van den gestorvene zoude eeuwig op zee blijven ronddwalen en nimmer de geliefde betrekkingen in het rijk der schimmen kunnen terugzien. Het lijk moest aan boord blijven en aan de betrekkingen in de Guahira worden afgegeven.

De kust was nog veraf, minstens twee dagen zeilens, en wellicht was de ziekte aanstekelijk. Hoe te handelen?

Terwijl de kapitein met den stuurman overwoog, hoe hij in dit geval handelen zou, voegde Himare zich bij hen en verzocht den kapitein het lijk te laten behandelen, zooals dat gewoonlijk bij haar te lande geschiedt, waardoor zooveel mogelijk voorkomen zou worden, dat een onaangename lucht zich over het schip verspreiden zou.

De kapitein stemde hierin toe. Himare begaf zich met de zuster van den overledene in de kajuit, liet een emmer warm water brengen en verzocht den stuurman de spieren van de armen en beenen in de gewrichten met dat water te betten totdat ze lenig geworden waren en tegen den buik en de borst konden gebogen worden. Vervolgens werden door een gordel, die om den rug liep, de armen en beenen tegen de borst en den buik vastgebonden en over het lijk een breede toga geslagen die bij het hoofd en de voeten werd dichtgebonden. Hierna werd het lijk in twee ossenhuiden genaaid en was de formaliteit afgeloopen.

Niettegenstaande deze voorzorgen werd de lucht op het schip ondragelijk, en weldra besloot men het lijk op te hijschen en aan den top van den grooten mast vast te binden, totdat de Indiaansche kust bereikt zoude zijn. Gelukkig geschiedde dit den volgenden dag omstreeks vijf uren des namiddags.

Het strand was verlaten en geen mensch, zelfs in de verte, zichtbaar. Onmiddellijk werd de boot in zee gelaten, het lijk uit den mast op dek nedergelaten en in de boot gedaan. Een viertal roeiers sprongen er in, vergezeld van Kaïram's zuster, en roeiden uit alle macht naar land, waar het lijk met den meesten spoed uit de boot werd gelicht en op het strand nedergezet. Niet ver van het lijk zette Risa, de zuster van Kaïram, zich in het zand neder ten einde de komst van haar landgenooten af te wachten en hare ouders het overlijden van haren broeder te doen bekend maken.

Van boord waren twee kanonschoten gevallen, zoodat het niet lang duurde of er vertoonden zich eenige Indianen op het strand. Risa verzocht hun de doodstijding van haren broeder aan hare ouders over te brengen en zich onmiddellijk op weg te begeven.

Na verloop van drie uren kwamen eenige familieleden, die op een paar uren loopens van het strand woonden, aanrijden en begonnen, zonder op de komst der ouders van den overledene te wachten, een draagbaar te maken om het lijk te vervoeren. Intusschen waren tal van Indianen op het strand aangekomen en hieven bij tusschenpoozen een oorverdoovend gehuil aan.

Te middernacht, bij het opkomen der maan, werd de baar opgenomen en ving de reis naar de woning des overledenen aan. Halverweg ontmoette men een dertigtal vrienden van Kaïram, die met brandende fakkels op weg waren om het lijk af te halen.

Allen keerden terug en begeleidden het lijk huiswaarts waar men te drie uren des morgens aankwam.

Een aantal vuren brandden rondom de woning der ouders van den overledene en zes geweerschoten kondigden de buren aan, dat het lijk aangekomen was.

In een hut vlak bij die, waarin het lijk was nedergezet, zat, omgeven door de betrekkingen van den gestorvene, een waarzegger in vuurrood gewaad gekleed. In zijn hand hield hij een brandende sigaar die hij van tijd tot tijd aan zijn mond bracht en daaraan eenige trekken deed. De familie wilde weten of de overledene aan de gevolgen eener ziekte, of wel door het toedienen van vergif gestorven was. Na lang en met aandacht naar het branden der sigaar en het opstijgen van den rook gekeken te hebben, stak hij de brandende sigaar in een blikken koker, die hij dicht maakte, loosde een diepen zucht en verklaarde met heldere stem: „Kaïram is niet sober geweest en tengevolge daarvan aan koorts gestorven; de kapitein is onschuldig aan het toedienen van vergif, maar toch is hij de oorzaak van Kaïram's dood, want, ware hij met zijn schoener niet hier geweest, zoo zoude Kaïram niet hebben kunnen medegaan en aan boord sterven. De kapitein zal dus aan de ouders van den gestorvene een schadevergoeding moeten betalen, die bestaan zal in twaalf hoornbeesten. Alles is dus in orde, de verdeeling is niet slecht geweest."

Met het aanbreken van den dag werd het lijk naar de begraafplaats gebracht en onder een doodsche stilte in het graf nedergelaten. Nadat men dit met den uitgegraven grond gevuld had, dekte men het met stukken hout van drie voeten lang en vier duim dik, en vertrok naar het sterfhuis. Daar aangekomen namen de ouders van den overledene en al de aanwezigen plaats in hangmatten, dekten zich het gezicht en het hoofd en huilden ruim een half uur lang. Het sein tot ophouden werd door den vader gegeven. Men snoot zich den neus, blies, hoeste, rochelde en waschte zich daarna het gezicht met water dat in kleine kalabassen werd rondgedeeld. Na deze formaliteit ontving een ieder van de huisvrouw, gezoden vleesch met pompoen, en van de huisheer een teug rum. Een half uur later begaven de bezoekers zich naar huis en was de plechtigheid afgeloopen.

Wordt vervolgd.

niet bij vloeken en verwenschingen. Men sloeg een ander pater op 't hoofd, den broeder sloeg men de bril stuk en de neus bloedde. Ondertusschen was men lief tegen een boer en boerin en een jonge man uit Brussel, men sprak vriendelijk met hen en gaf hen uit een veldflesch te drinken, alleen wij werden vervloekt. En ik dacht aan Gorkums martelaren, als zij in de schuit werden tentoongesteld en een ieder ze mocht zien en beschimpen voor een cent. Ook hier kwamen altijd andere soldaten voor 't venster staan om ons te zien en te bespotten. De goede God vergeve dien arme stumpers hun priesterhaat. Opgezweept door anderen, wisten zij niet wat ze deden.

Na anderhalf uur wachten kwam de nieuwe groep soldaten In 't midden werd ons een plaats aangewezen. „In Leuven gaan die heeren voorop," klonk 't bevel, en nadat den soldaten verboden was met ons te spreken, klonk het voorwaarts. Wat werd er gelachen en gespot! Wat klonken weder de vervloekingen! „Ze hebben goed geld bij zich," hoorden we nog zeggen, „als ze in Leuven gefusilleerd worden, is 't geld voor ons." Ik behoef u niet te zeggen, dat we God 't offer van ons leven gaven en baden om vergiffenis, om kracht en moed.

Na een half uur in pas gegaan te hebben, zagen wij een officier bij een auto staan. Verwondering stond op zijn gelaat te lezen en hij beval: „de heeren er uit." Hij vroeg de redes, waarom wij aldus moesten gaan, onderzocht den pas en schudde voortdurend met het hoofd. „Dat is niet wel, uw pas is in regel." Toen schreef hij eenige regelen op de andere zijde der pas en onderteekende: Graaf von Zeppelin. „Gaat nu maar, heeren, nu zullen ze u wel doorlaten." Een oogenblik stond ik nog in beraad, wat te doen. Ik wilde maar naar Leuven terug, ook al wist ik, dat daar de dood mij wachtte. Liever de dood, dan nog eens al dat lijden te doorstaan. Doch een confrater greep me bij den arm en zeide: „Kom, père, kom meê. Onze Lieve Heer zal helpen."

Een woord van hulde en dank aan dien edelen officier, hij heeft ons leven gered! En als ik in den geest alles nog eens naga, en ik zie die door haat en drank verwrongen gezichten, dan verschijnt ook dat edel gelaat van dien man, die wèl medelijden had, die toonde, dat men krijgsman kan zijn zonder een beul te wezen. Moge God hem die edele daad vergelden, moge God zijn leven sparen, en mogen, als 't vrede is, wij hem nog eens innig danken voor zijne goedheid en zijn medelijden.

De Belgische pater en broeder bepleitten toen hun zaak. Heeft de graaf zich ook over hen ontfermd? Wij hopen en bidden het. Anders, daar hun paspoort was verscheurd, wachtte hun een zekere dood in Leuven. Moge God hun genadig zijn geweest, zooals Hij 't ons was.

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Dinsdag, 29 September, hebben de Eerw. Zusters SERAPIA en APOLLINARIA haar zilveren professiefeest gevierd op Habay. De Eerw. Zuster SERAPIA, Corn. Maria, Hendr. VAN DER POL van Goirle is werkzaam aan de school van St Maria, en de Eerw. Zuster APOLLINARIA, Antonia VAN THIJP, van Rucphen, aan de school op Montaña. De eerste is ruim 24 jaar op Curaçao, de tweede ruim 11.

Van harte wenschen wij beiden Jubilaressen geluk met het voor haar zoo gewichtig en plechtig feest en hopen, dat Zij nog lang aan het Onderwijs verbonden mogen blijven. Moge ook de gouden kroon eens hare slapen sieren.

Boekaankondiging.

Wij lezen in *De Rozenkrans*:

Binnenkort zal bij de Firma G. MOSMANS ZOON te 's Bosch verschijnen het Leven en de Brieven van *Prinses Clotilde van Savoye*, die voor drie jaren als lid van de Derde Orde van den H. Dominicus in geur van heiligheid overleed. Haar leven werd in 't Italiaansch geschreven door Pater L. FANFANI O. P. en in onze taal overgezet door niemand minder dan Z. D. H. Mgr. VUYLSTEKE O. P. Apostolisch Vicaris van Curaçao. Het boek met vele fraaie afbeeldingen verrijkt en ingeleid door Pater H. B. MOLKENBOER O. P. zal voor een zeer billijken prijs onder iedere bereik worden gesteld.

Zoodra het werk verschenen is, komen wij er op terug.

Nieuwe Ontwerpen.

Automobiel-wet.

De Gouverneur heeft bij den Kolonialen Raad een ontwerp ingediend voor een verscherping der verordening op automobielen, waardoor het toezicht op de chauffeurs verscherpt wordt en de straf die zij kunnen beloopen verzwaard. De nieuwe verordening heeft ten doel te bepalen, dat bij de veroordeeling van den bestuurder van een motorrijtuig wegens overtreding van bepaalde artikelen van de keur, houdende regeling van het verkeer op de wegen in verband met het gebruik van motorrijtuigen (P. B. 1912 No. 59) hem de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen voor ten hoogste één jaar kan worden ontzegd.

In het voorloopig verslag betreffende de keur, houdende regeling van het verkeer op de wegen in het verband met het gebruik van motorrijtuigen (P. B 1912 No. 59) (Gedrukte stukken 1912—1913—9) hebben de afdeelingen ad. art. 19 eenstemmig aanbevolen onder de straffen — bij recidive — intrekking van het rijbewijs voor ten hoogste één jaar op te nemen. Daar de straf van ontzetting van een recht — intrekking van een rijbewijs zou dat zijn — niet bij keur mag worden bepaald, kon de Gouverneur geen gevolg geven aan den wenk der afdeelingen. Ook dacht de Gouverneur, dat de bedreigde straffen voldoende praeventief zouden werken. Nu het echter gebleken schijnt, dat dit niet het geval is, wil verscherping der strafbepalingen met de in dit ontwerp voorgestelde intrekking wenschelijk voorkomen en wordt nu bij verordening vastgesteld, wat toen niet bij keur kon geschieden.

Z. K. H. Prins Hendrik in een Dominicanerklooster.

Men schrijft uit Zwolle:

8 Sept. ll. had het Dominicanenklooster alhier de hooge eer Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins der Nederlanden binnen zijn muren te ontvangen. Behalve het gevolg van den Prins, was nog aanwezig de gansche commissie van het Roode Kruis hier ter stede. Het bezoek gold de ambulance, waarvoor in genoemd klooster een der zalen was ingericht. Toen Zijn Hoogheid in de ontvangstzaal was binnengetreden, viel zijn oog, behalve op de beeltenis van Hare Majesteit de Koningin, ook op het portret van Z. H. Paus Pius X z. g., en had de Prins de fijne attentie, den prior van het klooster te condoleeren met het afsterven van Z. H. den Paus. Daarna inspecteerde de Prins de zaal, voor de ambulance ingericht. Het was een ruim, frisch lokaal met 24 bedden en twee zusters, verpleegsters van het R. K. Ziekenhuis hier ter stede, waren daar tegenwoordig. De Prins gaf zijn hooge goedkeuring te kennen over de keurige inrichting en wisselde met den prior en de eerw. Zusters eenige vriendelijke woorden. Daarna door den prior geïnviteerd ook het kloostergebouw te willen bezichtigen, wandelde de Prins met de overige heeren door de ruime kloostergang en gaf ook te kennen de kerk te willen aanschouwen. Zijne Koninklijke Hoogheid roemde zeer het prachtig kloostergebouw met de rijzige, gothieke kerk en verliet, na den prior van het klooster nogmaals zijn hooge voldoening betuigd te hebben, met zijn gevolg in drie auto's het kloostergebouw.

Dankbetuiging.

Ontvangen van de Heeren RIVAS FENSOHN nieuwe tijdtafels der Red „D" Line.

De Hoedenvlechtschool te Paramaribo.

Een feestelijke drukte heerschte onlangs in de hoedenvlechtschool aan de Keizerstraat. Aan den gevel wapperde de vlag. In het gebouw zag men eenige keurige bloemstukken, terwijl een versiering van groen en vlechtstroo was aangebracht. Aan de wanden groote portretten van leden der koninklijke familie, terwijl in de hoeken van het voorzaaltje eenige Carludovica-palmen gracieus de bladeren ten toon spreidden, die uit een industrieël oogpunt van zooveel nut zijn voor den mensch.

De Gouverneur en tal van genoodigden voldeden aan de uitnoodiging van het Comité voor de Vlechtindustrie, om in oogenschouw te nemen hetgeen door de leerlingen der vlechtschool het afgeloopen jaar is vervaardigd en kennis te maken met het vlechtbedrijf zelf.

Op het erf hingen bossen stroo te droogen, kortelings „gewasschen" van de ruwe grondstof, het groene palmenstroo, die tegenwoordig aan de school geleverd wordt door het boschwezen (stroo van den Mauritius-palm) en door den cultuurtuin (stroo van den Carludovica-palm). In den cultuurtuin, en daarachter, heeft de vlechtschool een eigen aanplant van aanzienlijke oppervlakte. Suriname heeft, boven Curaçao, het voordeel, dat de grondstof der industrie in de kolonie geteeld kan worden, zoodat men onafhankelijk is van strooaanvoer van elders.

Nadat het stroo gedroogd is, ondergaat het de zoogenaamde bleeking. Het wordt doorzwaveld in een goed afgesloten ruimte. Dit proces wordt herhaald wanneer de hoeden gevlochten zijn, wat tevens een soort desinfectie is van deze artikelen die door heel wat handen zijn gegaan. Het bleeken schijnt niet zoo heel eenvoudig te zijn. De finesses daarvan zal men wellicht beter leeren wanneer de eersteklasse gediplomeer de vlechtster uit Curaçao, die hier verwacht wordt, de leiding der school op zich zal hebben genomen.

Het gebleekte stroo komt nu in handen der vlechtsters, die aan lange tafels gezeten, met meer of minder vaardigheid haar geduldwerkje verrichten. De producten van dien arbeid zijn in honderdtallen te zien in het tentoonstellingszaaltje, in verschillende qualiteit, kleur en model, vanaf het ruwe vijgenmatje tot de keurig afgewerkte panamahoed. Interessant is ook een collectie miniatuur modellen, hier heen gezonden door de vlechtschool van Pietermaai. Die modellen wisselen voortdurend, want het artikel is zeer onderhevig aan de mode. Vandaar dat het niet zoo eenvoudig is om voor export te werken.

De ruwere soorten, vervaardigd van het eenigzins harde awarrastroo, zullen voor een kleinigheid in den handel kunnen worden gebracht en wellicht hier aftrek vinden. Hoofd doel van de industrie is echter te werken voor uitvoer. Een eerste bezending monsters zal weldra naar Curaçao gezonden worden. Met belangstelling ziet men het oordeel van de deskundigen tegemoet.

Het streven van het Comité, om een loonende uitvoer-industrie in het leven te roepen, verdient, dunkt ons, alle waardeering en steun.

De bedoeling is, dat de vlechtschool als het ware de centrale zal blijven, en van uit dit middelpunt verschillende zelfstandige comité's zullen ontstaan om de vlechtindustrie uit te oefenen, zooals van roomsch katholieke zijde reeds geschied is. De hoeden vervaardigd door leerlingen van het Maria patronaat zijn ook in het zaaltje tentoongegesteld. Dit voorbeeld zal wellicht door andere gemeenten worden gevolgd. Hoofdzaak is op dit oogenblik, dat de levensvatbaarheid der zaak door loonenden uitvoer wordt aangetoond.

De Vrijm.

Officieele berichten.

Aan den districtmeester van het 4e en 5e district alhier, F. K. Thielen, is om gezondheidsredenen veertien dagen verlof verleend, en de 2e commies ter Administratie van financiën J. F. Quast is gedurende den verloftijd van den heer Thielen, met diens functiën belast.

Aan den commies 2e klasse der belastingen alhier T. A. Pietersz is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

De heer W. C. J. van Leeuwen is tijdelijk werkzaam gesteld ter Gouvernements-Secretarie alhier.

Aan den 2de commies ter Gouvernements-Secretarie PH. F. GOMBRA is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

De inlandsche hulpstoker aan boord Hr. Ms. Heemskerck F. S. TOPPENBERG is tijdelijk belast met den dienst van machinedrijver van de loodsmotorboot.

Aan den geëmployeerde ten postkantore alhier B. Q. VAN DER VEEN ZEPPENFELDT is tot verder herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

De heer H. C. von Struwe is bij Koninklijk Besluit erkend en toegelaten als Consul der Vereenigde Staten van Amerika op Curaçao.

Postarijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven enz.

José M. Monaco de Bacardi, Celina Crafton, Rafel H. de Lima, Francisco Flores, Horacio Blanco Fombona, Leopoldo Manuela, P. Kerkhof, Mercelita Kelmedder, Anita Lopes, John Rodolino, Proprietos Hotel de Leon.

Drukwerken zonder adres. 2 exemplaren van de „El Obrero," 1 exemplaar van Nieuwe Israelietisch Weekblad" en een briefkaart.

Buitenland.

Oorlogskroniek.

In aansluiting aan onze oorlogskroniek in een vorig nummer loopende tot 4 Aug., laten wij een overzicht volgen van de voornaamste gebeurtenissen, die zich sedert hebben afgepeeld.

5 Aug. — Duitsche troepen beginnen met de beschieting van Luik. Bij Lixhe trekken groote Duitsche troepen onder zware verliezen over de Maas.

President Wilson biedt zijn bemiddeling aan de zeven oorlogvoerende mogendheden aan.

Lord Kitchener tot minister van oorlog benoemd.

Een Russische cavalerie-divisie bij Soldau door de Duitschers teruggeslagen.

De Duitsche keizer vernieuwt het IJzeren Kruis.

6 Aug. — Oostenrijk verklaart Rusland den oorlog.

Duitsche troepen verslaan de Russen bij Schwidden, Grosken en Romeiken.

De Duitsche troepen bezetten Briey.

De Duitsche legatie te St. Petersburg vernield.

7 Aug. — Montenegro verklaart Oostenrijk den oorlog.

De stad Luik door de Duitschers genomen.

De Engelsche kruiser „Amphion" stoot op een mijn en zinkt (131 man vergaan).

Bericht van een zeeslag bij Doggersbank.

8 Aug. — De Fransche troepen rukken van Belfort den Elzas binnen en bezetten Mülhausen. De Duitsche regeering verklaart, dat de Franschen bij Altkirch zijn teruggeworpen.

Fransche berichten melden, dat een Engelsch expeditiecorps op de Fransche kust is geland.

De handhaving der neutraliteit van de Schelde door Engeland erkend, mits de vaart voor de koopvaardijschepen open blijft.

Het bericht van den zeeslag bij Doggersbank in het Lagerhuis tegengesproken.

De Duitsche kolonie Togo door Engelschen bezet.

Antivari door de Oostenrijkers gebombardeerd.

Oostenrijksche troepen dringen in Russisch Polen.

9 Aug. — Aanval van Duitsche onderzeeërs op de Engelsche vloot. De U 15 in den grond geboord.

Italië verklaart opnieuw neutraal te zullen blijven.

10 Aug. — Russische berichten melden, dat de Russen door het dal van de Styr Oostenrijk binnendringen.

De Franschen worden uit Mülhausen verdreven.

Een Russische dreadnought vaart bij Tango aan den grond.

De groote volkerenslag wordt verwacht tusschen Tongeren en Turnhout.

De Duitschers bezetten Tsjentochau.

11 Aug. — Frankrijk verbreekt de diplomatieke relatie met Oostenrijk.

Voorpostengevechten tusschen Belgische en Duitsche troepen bij Thienen en Truien.

De Duitsche kruisers „Göben" en „Breslau" loopen de Dardanellen binnen.

De Oostenrijkers bezetten Kielce (Polen).

12 Aug. — Duitsche cavalerie bij Haelen en Diest, volgens Belgische berichten, door de Belgen verslagen.

Bij Lagarde behalen de Duitschers, volgens Duitsche berichten, een overwinning op de Fransche troepen.

Servische berichten zeggen, dat Servië van Oostenrijksche troepen gezuiverd is.

De Duitschers beschieten de forten van Luik met belegeringsgeschut.

13 Aug. — Engeland verklaart Oostenrijk den oorlog.

Nieuwe berichten over landing van Engelsche troepen op de Fransche kust.

Gevechten tusschen Duitsche en Belgische troepen bij Eyhesee.

De tsaar zegt den Polen automie toe.

De Montenegrijnsche troepen bezetten den Taraboech.

De Turksche regeering koopt, naar verluidt, de „Göben" en de „Breslau" aan.

Volgens de Servische berichten zijn de Serviërs in Bosnië gevallen.

14 Aug. — De Duitschers rukken in de richting van Antwerpen en Brussel.

Generaal French komt te Parijs aan.

Bulgarije en Zweden bevestigen hun neutraliteitsverklaring.

Volgens Russische berichten bezetten de Russen Sokal.

Volgens Oostenrijksche berichten trekken de Oostenrijksche troepen over de Save en de Drina.

Bij Schirmeck in de Vogezen verslaan de Franschen Straatsburgsche artillerietroepen.

15 Aug. — Eenige Luiksche forten in handen der Duitschers. De Belgen spreken het bericht tegen.

Gevechten bij Dinant, in de prov. Namen, tusschen Duitsche en Fransche troepen.

Duitsche berichten spreken de aanwezigheid van Engelsche troepen in België tegen.

Wordt vervolgd.

De Maasbode.

DUITSCHLAND

vóór het uitbreken van den oorlog.

De Nordd. Allg. Ztg. publiceert de stukken betreffende de politieke gedachtenwisseling tusschen Duitschland en Engeland, onmiddellijk vóór het uitbreken van den oorlog. Hieruit blijkt, dat Duitschland bereid was om Frankrijk te ontzien ingeval Engeland neutraal bleef en Frankrijks neutraliteit waarborgde. Op 30 Juli 1914 zond Prins Heinrich van Pruisen aan den Koning van Engeland het volgende telegram:

„Wilhelm is zeer bezorgd; hij doet zijn uiterste best om aan het verzoek van Nikolaas te voldoen, om aan het behoud van den vrede te werken. Hij staat in voortdurend telegrafisch verkeer met Nikolaas, die heden het bericht bevestigt, dat er militaire maatregelen genomen worden, die met mobilisatie gelijk staan, en dat deze reeds sedert 5 dagen worden getroffen. Bovendien ontvingen wij berichten, dat Frankrijk militaire voorzorgsmaatregelen treft, terwijl wij geenerlei maatregelen nemen, waartoe wij inmiddels elk oogenblik gedwongen kunnen worden. Wanneer onze naburen daarmede voortgaan, dan zal dat den Europeeschen oorlog beteekenen. Wanneer ge werkelijk en oprecht wenscht dit vreeselijke ongeluk te voorkomen, mag ik je dan voorstellen, je invloed op Frankrijk en Rusland te doen gelden, opdat zij neutraal zullen blijven. Dat zou volgens mijn meening van het grootste belang zijn. Ik ben overtuigd, dat dit wellicht de eenige mogelijkheid is om den vrede te bewaren. Ik wil hier aan toevoegen, dat thans meer dan ooit, Duitschland en Engeland elkander moeten helpen om het vreeselijke onheil af te weren, dat anders onafwendbaar schijnt. Geloof mij, als ik zeg, dat Wilhelm bij zijn streven om den vrede te bewaren, volkomen oprecht is. Maar de militaire toebereidselen van zijn beide naburen kunnen hem ten slotte noodzaken voor de veiligheid van zijn eigen land, dat anders weerloos zou zijn, hun voorbeeld te volgen.

Telegram van den Koning van Engeland aan Prins Heinrich van Pruisen van 30 Juli:

Ik ben zeer verheugd van Wilhelm's bemoeiïngen te hooren, om zich met Nikolaas over de handhaving van den vrede te verstaan. Ik koester den ernstigen wensch, dat zulk een ramp, als een Europeeschen oorlog, die in het geheel niet meer goed te maken is, voorkomen mag worden. Mijn Regeering doet al het mogelijke om Rusland en Frankrijk er toe te bewegen, verdere militaire toebereidselen uit te stellen, wanneer Oostenrijk zich met het bezetten van Belgrado en van het naburig Servisch gebied als onderpand voor een bevredigende regeling van zijn eischen tevreden stelt, en wanneer de andere landen tegelijkertijd hun oorlogstoebereidselen staken. Ik vertrouw, dat Wilhelm zijn grooten invloed zal aanwenden om Oostenrijk tot aanvaarding van zijn voorstel te bewegen. Daardoor zal hij het bewijs leveren, dat Duitschland en Engeland samenwerken om te voorkomen, dat er een internationale catastrophe plaats heeft.

Uit het telegram van den Keizer aan den Koning van Engeland dd. 31 Juli:

Ik heb zoo juist van den Rijkskanselier de mededeeling ontvangen, dat hem daareven het bericht bereikte, dat Nikolaas hedennacht, de mobilisatie van zijn geheele leger en vloot heeft bevolen. Hij heeft niet eens den uitslag der bemiddeling afgewacht, waaraan ik arbeid en heeft mij geheel en al zonder bericht gelaten. Ik vertrek naar Berlijn om de veiligheid van mijn Oostelijke grenzen te verzekeren, waar reeds sterke Russische troepen stelling hebben genomen.

WILHELM.

Telegram van Keizer Wilhelm aan Koning George van 1 Augustus 1914.

Ik ontving zooeven de mededeeling van je Regeering, waarbij zij Frankrijks neutraliteit onder garantie van Groot Brittannië aanbiedt. Bij dit aanbod is de vraag gevoegd, of onder deze voorwaarden Duitschland er van af zou zien om Frankrijk aan te vallen. Om technische redenen moet mijn reeds hedenmiddag, naar het Oosten en het Westen bevolen mobilisatie, overeenkomstig de voorbereiding, voortgang hebben. Ik kon geen tegenbevel meer geven, omdat je telegram helaas te laat kwam. Maar wanneer je mij Frankrijks neutraliteit voorstelt, en die door 't Engelsche leger waarborgt, moet ik natuurlijk van een aanval op Frankrijk afzien. Ik hoop, dat Frankrijk niet zenuwachtig zal worden. Aan de troepen bij mijn grenzen is daarom juist telegrafisch en telefonisch bevolen de Fransche grenzen niet te overschrijden.

Telegram van den Koning van Engeland aan den Keizer, dd. 1 Augustus:

Ik geloof, dat er misverstand heerscht omtrent de uiteenzetting, die in het vriendschappelijke tusschen Lichnowsky en Grey plaats had, toen zij bespraken hoe het uitbreken van den strijd tusschen het Duitsche en het Fransche leger kan vermeden worden, zoolang nog de mogelijkheid bestaat, dat tusschen Oostenrijk en Rusland overeenstemming bereikt wordt.

Telegram van den Duitschen gezant te Londen aan den Rijkskanselier, 2 Augustus:

De voorstellen van Grey, die van den wensch uitgingen, de mogelijkheid te scheppen eener duurzame neutraliteit van Engeland, hebben zonder voorafgaand overleg met Frankrijk en zonder wetenschap betreffende de mobilisatie plaats gehad. Inmiddels zijn zij als volkomen doelloos opgegeven.

LICHNOWSKY.

Het zwaartepunt van de door Duitschland afgelegde verklaringen ligt in het telegram van den Keizer aan den Koning van Engeland. Ook al zou er misverstand gerezen zijn, betreffende het Engelsche voorstel, dan toch gaf het aanbod van den Duitschen Keizer aan Engeland gelegenheid, om zijn oprechte liefde voor den vrede te bewijzen, en den Duitsch-Franschen oorlog te voorkomen.

Protest van de Belgische Regeering.

De Belgische Legatie deelt mede:

Door bemiddeling van een neutrale Mogendheid is het volgende Belgische Protest tot de Duitsche Regeering gericht:

„België, dat den vrede wilde, is door Duitschland genoodzaakt de wapenen op te nemen en een wettige verdediging te stellen tegenover een aanval, dien niets rechtvaardigt, en die strijdig is met de ernstige overeenkomsten der tractaten.

Het stelt er zijn eer in den strijd loyaal te voeren en alle regelen der wetten en gebruiken van den oorlog in acht te nemen.

Sedert het binnentrekken der Duitsche troepen op zijn grondgebied heeft zijn Regeering in alle gemeenten doen publiceeren en zijn bladen hebben elken dag herhaald de bepalingen, die aan de burgers niet-combattanten verbieden daden van strijdenden te verrichten tegenover de troepen en de militairen, die het land overweldigen.

De inlichtingen, waarop het Duitsche gouvernement zich thans gelooft te kunnen baseeren, om te beweren, dat de Belgische bevolking het volkenrecht overtreedt en niet de minste achting waardig is, zijn stellig op dwaling berustend.

De Regeering van België protesteert zoo krachtig mogelijk tegen de juistheid der geuite beweringen en tegen de schandelijke bedreigingen van weerwraak.

Indien het een of ander feit, strijdig met de wetten van den oorlog, later moest worden vastgesteld, zou er gelegenheid bestaan het juist te waardeeren, rekening te houden met de begrijpelijke opwinding die de wreedheden, door de Duitsche soldaten bedreven, onder het Belgische volk, een door en door eerlijk volk, maar energiek in de verdediging van zijn rechten en in zijn eerbied voor de menschelijkheid, uitlokken.

Lang zou reeds de lijst zijn van die gruwelen, waarvan wij de eerste bijeenbrachten, indien we haar thans moesten publiceeren.

Geheele streken zijn verwoest en afschuwelijke feiten zijn in haar dorpen bedreven.

Een comité, gevestigd aan het Departement van Justitie te Brussel, stelt den catalogus dier gruwelen met een nauwgezette onpartijdigheid vast.

Ziehier, bij wijze van voorbeeld, eenige feiten, die den gemoedstoestand en de wijze van optreden van verschillende Duitsche troepen schetsen.

Een troep uhlanen, die Linsmeau bezetten, werd aangevallen door eenige infanteristen en door twee veldwachters, die zich als tirailleurs hadden opgesteld. Een Duitsch officier werd gedood. De Duitsche soldaten geloofden, dat de officier was aangevallen door burgers. Dit nu is absoluut onjuist; de Belgische officieren wisten, dat de Duitsche officier gedood was door hun mannen en ze hadden bevel gegeven aan den burgemeester van Linsmeau den Duitschen officier te begraven. Het onderzoek liep speciaal over deze quaestie. Het heeft op de meest formeele manier vastgesteld, dat de inwoners van Linsmeau zich zorgvuldig van elke daad van vijandschap hebben onthouden. De burgemeester van de gemeente heeft, naar hij herhaaldelijk verklaarde, zich borg gesteld tegenover den commandant der Duitsche troepen.

Het was tevergeefs. Het dorp werd in den avond van 10 Augustus door een zeer talrijken troep uhlanen overstroomd, gevold door artillerie en mitrailleuses.

Ze verwoestten en verbrandden met kanonschoten twee hoeven en zes huizen.

Ze dwongen alle mannelijke bewoners van het dorp hun woningen te verlaten en hun wapenen in te leveren.

Niettegenstaande dat, verdeelden ze de mannen in drie groepen De mannen van een dezer groepen werden met behulp van touwen gebonden Elf van deze boeren werden in een kuil geplaatst, waar men ze heeft gevonden, den schedel door slagen met den kolf van het geweer verbrijzeld.

Allen zijn overleden.

De andere werden tusschen de paarden geplaatst en naar het veld meegevoerd, elk oogenblik bedreigd te worden gefusileerd.

Eindelijk werden zij losgelaten onder bedreiging, dat de dorpen totaal verwoest zouden worden, wanneer iemand des nachts zijn huis zou verlaten.

In den nacht van Maandag 10 op Dinsdag 11 Augustus zijn de uhlanen in grooten getale te Velm gekomen, waar de bewoners sliepen. Zonder eenige uittarting schoten de Duitschers in het huis van den heer De glime-Gevers, drongen er vervolgens in door, terwijl zij het huisraad stuk sloegen en het geld stalen. Zij staken de schuur in brand, waarbij de oogst, de landbouwgereedschappen, zes ossen en het gevogelte verbrandden. Zij brachten de vrouw halfnaakt op een halven mijl afstands van 't huis, waarna zij op haar schoten zonder haar te raken. Den echtgenoot voerden zij mede in een andere richting, vuurden ook op hem en doorschoten hem met drie kogels. Hij is stervend.

Dezelfde uhlanen hebben evenzoo het huis van den spoorwachter geplunderd en verbrand.

De Duitsche troepen hebben bij het agentschap van de Nationale Bank te Luik voor frs. 400.000 aan 5 francs-biljetten, die nog niet gestempeld waren (hetgeen eerst op order van het bankbestuur te Brussel moest gebeuren) weggenomen. Het stempel was bij den drukker. De Duitsche overheid heeft bevel gegeven tot stempeling en gebruikt ze nu.

KAPITEIN-LUITENANT-TER-ZEE

J. P. W. van der Wal,

Commandant van Hr. Ms. „Kortenaer,"

door plotseling vertrek naar Nederland verhinderd afscheid te nemen, wenscht zijn Curaçaosche vrienden en kennissen alle goeds toe.

Curaçao, 1 October 1914.

BEKENDMAKING.

De verkoop van ZILVEREN, GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van 1en Mrt. 1913 t|m 31sten Aug. 1913 onder No. **1818 I,** t|m No. **274 K,** zal plaats hebben op *Donderdag*, den **8n October** a.s., en volgende Donderdagen

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 3n Oct. 1914.

De Voorzitter,
A. JESURUN.

GETROUWD:

H. D. Pieper

1e Luitenant adjudant Inf. Indisch Leger

EN

M. J. G. van Eps

Curaçao, 30 September 1914.

HAVEN-NIEUWS.

VAN 26 SEP.—10 OCT.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Zulia	S S Morris	26 Sept	New-York	26 Sept.	Maracaibo
Pr Willem V	P C de Graaf	26 „	Amsterdam	28 „	New-York
Merida	A Johanson	28 „	Maracaibo	28 „	La Guayra
Merida	A Johanson	30 „	La Guayra	1 „	Maracaibo
Zulia	S S Morris	1 „	Maracaibo	1 Oct	New-York
Philadelphia	H Hichborn	1 Oct.	New-York	1 „	La Guayra
Jan v Nassau	v d Est	3 „	New-York	4 „	Amsterdam
Phiiadephia	H Hichborn	7 „	LA Guaira	7 „	New-York
Merida	A Johanson	7 „	Maracaibo	7 „	Maracaibo
Maracaibo	G W Goodman	10 „	New-York	10 „	Maracaibo
Oranje Nassau	G D Nieman	10 „	Amsterdam	11 „	New-York
Bologna	A A Poggi	27 Sept.	Génova	28 Sept.	Colon
Progreso	Hansen	28 „	Maracaibo	28 „	New York
Bologna	A A Poggi	9 Oct.	Colón	9 Oct.	Genova

Schoeners.	Aankomst.	van	Schoeners.	Vertrek	naar
Juan Luis H	26 Sept.	Aruba	*Estelle H*	26 Sept	Isl Barlovento
Camia H	26 „	Maracaibo	*Clara C*	26 „	Rio Hacha
Diana V	27 „	Vela de Coro	*Sirena H*	26 „	Maracaibo
Nereida H	27 „	Maracaibo	*Venecia*	28 „	La Guayra
Agda N	28 „	Pampatar	*Juan Luis H*	29 „	Aruba
Graciosa V	30 „	Vela Coro	*Virginia H*	29 „	Vela de Coro
Meda H	1 Oct.	Pto Rico	*Carlota H*	30 „	Maracaibo
Mary & Agatha	2 „	Barbados	*Hirondelle H*	29 „	Maracaibo
			Maria H	30 „	Maracaibo
			Coronia H	1 Oct.	Bonaire